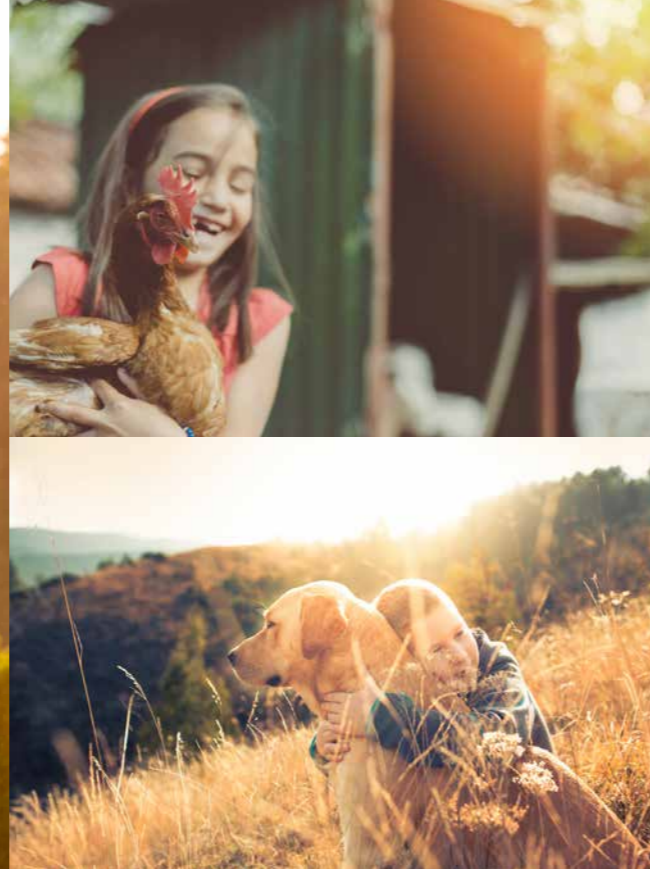

A photograph of several cows in a grassy field during sunset. The sun is low on the horizon, creating a warm, golden glow. The cows are of various breeds, including a prominent brown and white speckled cow in the center. The background shows a line of trees under a cloudy sky.

MATTILSYNETS ARBEID MED DYREVELFERD

ÅRSRAPPORT 2016

Alle foto: Mattilsynet og Istockphoto

INNHOOLD

Dyr skal ha det godt	3
Mattilsynets arbeid for at dyr skal ha det godt	4
Slik er tilsyn med dyrevelferd organisert i Mattilsynet	7
Hva gjør Mattilsynet hvis noen bryter dyrevelferdsloven	8
Resultater av tilsyn med dyrevelferd i 2016	9
Hvordan lese tallene i rapporten	10
Antall dyrehold	11
Antall tilsyn	11
Resultater av tilsyn	13
Virkemiddelbruk	14
Bekymringsmeldinger	16
Strengere straffer for alvorlig kriminalitet mot dyr	18
Tilsynet har jobbet målrettet for skjerpede straffer	19
Ekstra innsats for hjemløse katter	20
Dyrenes dag – Mattilsynets årlige seminar om dyrevelferd	21
Vedlegg: Tabell med resultater fra tilsyn i dyrehold 2016	22

DYR SKAL HA DET GODT

Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger. Dette er en bærende verdi i vårt samfunn, og det er nedfelt i regelverket. Det er den som eier eller har ansvaret for dyr, som skal sørge for at de har det bra. Vårt tilsyn viser at dyr på land stort sett har det godt i Norge.

HVA ER DYREVELFERD?

Dyrevelferdsloven tar utgangspunkt i de «fem friheter for husdyr», som ble formulert etter en utredning fra Brambell-kommisjonen i Storbritannia i 1965:

- Frihet fra sult, tørst og feilernæring
- Frihet fra unormal kulde og varme
- Frihet fra frykt og stress
- Frihet fra skade og sykdom
- Frihet til å utøve naturlig atferd.

Disse frihetene handler i stor grad om dyrets biologiske funksjon. Norges miljø- og biovitenskapelige universitet (NMBU) har utviklet en definisjon som tar utgangspunkt i dyrets egen opplevelse:

- Dyrevelferd er individets subjektive opplevelse av sin mentale og fysiske tilstand som følge av dets forsøk på å mestre sitt miljø.

Varsling om dyr som lider hjelper oss med å bedre dyrevelferden

For at Mattilsynet skal kunne gripe inn raskt når dyr lider, oppfordrer vi at alle som har mistanke om, eller kjenner til at dyr ikke har det bra, melder fra til oss.

Dyrevelferdsloven sier at «enhver som har grunn til å tro at dyr blir utsatt for mishandling eller alvorlig svikt vedrørende miljø, tilsyn og stell, skal snarest mulig varsle Mattilsynet eller politiet».

“ Du kan varsle oss på www.mattilsynet.no hvis du vet om dyr som lider. ”

MATTILSYNETS ARBEID FOR AT DYR SKAL HA DET GODT

Dyrevelferd er et av de viktigste tilsynsområdene for Mattilsynet. I 2016 gjennomførte vi nesten 10 000 tilsyn med dyrevelferden i norske dyrehold.

Mattilsynet er på tilsyn i alle typer dyrehold, med både produksjonsdyr, sportsdyr og kjæledyr. Vi prioriterer å inspisere dyrehold der vi mener det er risiko for brudd på regelverket. Funnene i rapporten viser derfor ikke et gjennomsnitt av forholdene i alle norske dyrehold.

Vi jobber for at situasjoner der dyr lider over tid på grunn av dårlig tilsyn og stell, skal få en varig løsning raskere enn hittil. Det samme gjelder for store dyrehold som har vokst dyreholderen over hodet. Dyremishandling, f.eks. i forbindelse med familievold, er en annen type utfordring som nå blir satt på agendaen.

Samarbeid med Politiet og saker for domstolene

Det er etablert et samarbeid mellom Mattilsynet og Politiet om kriminalitet mot dyr (dyrepolit) i både regionene Midt og Sør og Vest. Målet er kunnskapsutveksling og bedre håndtering av alvorlige dyrevernsaker.

Mattilsynet har i lang tid ment at straffene i saker om kriminalitet mot dyr har vært for lave. Vi har arbeidet målrettet for å få alvorlige saker opp for Høyesterett og skjerpe straffenivået. I 2016 kom de to første dommene som er avsagt av Høyesterett og skjerpe straffenivået. I 2016 kom de to første dommene som er avsagt i Høyesterett i slike saker etter at vi fikk den nye dyrevelferdsloven i 2010. Straffene ble strengere enn det som var praksis tidligere, og dommene gir viktige signaler til tingretten og lagmannsretten for tilsvarende saker. Vi er fornøyd med de to dommene. Strengere straffer viser at samfunnet reagerer når dyr blir utsatt for kriminalitet. Du kan lese mer om dette temaet i kap 5.

Tap av småfe og tamrein på beite er en stor utfordring

Tap av beitedyr på utmark er den største utfordringen for dyrevelferden. De største tapene skyldes skader og fluemark. Rovdyrangrep får størst oppmerksomhet, men forårsaker ikke de største tapene. Mattilsynet kan pålegge dyreholderne å sanke ned dyrene fra beite i situasjoner med flere angrep av rovdyr. Vi samhandler godt med miljømyndighetene for å minske tapene av beitedyr til rovdyr, innenfor de rammene rovviltforliket setter.

Vil forebygge dyretragedier med skjerpet overvåking og samarbeid med flere aktører

I 2016 har vi registrert alvorlig vanskjøtsel av dyr i 42 dyrehold. Det er samme antall som i 2015. Sett ut fra hvor mange dyrehold det finnes i Norge, er tallet lavt, men hvert tilfelle er ett for mye. Det pågår et samarbeid mellom myndighetene og næringen om et målrettet forebyggende arbeid for å unngå denne typen alvorlige dyrevernsaker. Mattilsynet har en 0-visjon for dyretragedier.

Tilsynsresultatene er bedre for pelsdyr enn tidligere

Antallet registrerte pelsdyrhold i 2016 var 349, omtrent som året før. Pelsdyr følges tettere opp enn andre dyrearter. Rundt 60 % av dyreholdene med mink og ca. 30 % av dyreholdene med rev ble besøkt. Mer enn halvparten av tilsynene var uvarslet. Det var en klar nedgang i antall regelbrudd fra året før, og få alvorlige funn. Den tette oppfølgingen av pelsdyrfarmene gjennom flere år ser ut til å ha hatt effekt.

Har kartlagt levekårene for kalver

Vi gjennomførte en landsdekkende tilsynskampanje med velferd for kalv i 2016, og rapporten blir publisert våren 2017. Inspektørene våre har vært på nærmere 1000 tilsyn i løpet av kampanjen.

I år starter vi planleggingen av en tilsvarende tilsynskampanje med dyrevelferden for trekkhunder og andre store hundehold.

Kampanje for å redusere antallet hjemløse katter

Dyrevelferden for hjemløse katter var et viktig tema for Mattilsynet i 2016, der vi blant annet gjennomførte en samarbeidskampanje for å få katteierne til å kastrere og ID-merke katten sin. Du kan lese mer om dette i kapittel 6.

Veiledning er en av våre viktigste oppgaver

En viktig del av jobben for våre inspektører er å veilede dyreholderne slik at de kan stelle og ta vare på dyra sine på en god måte. Vi prioriterer blant annet å være tilstede på dyreeiernes og næringens møtearenaer.

“ Du kan finne mer om Mattilsynets arbeid med dyrevelferd på våre nettsider http://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/ ”

SLIK ER TILSYNET MED DYREVELFERD ORGANISERT I MATTILSYNET

Inspektørene i Mattilsynet utfører tilsynene med dyrevelferden, og dyrevernemndene bidrar med lekmansskjønn.

Mattilsynet består av et hovedkontor og fem regioner, og vi har kontorer over hele landet.

Inspektører og dyrevernemnd utfører tilsyn

Det er inspektørene ute i avdelingene som utfører tilsynet med dyrevelferden. Hver avdeling har også minst én dyrevernemnd. Nemnda består av mennesker med kunnskap om og interesse for dyrehold. De skal bidra med lekmansskjønn. Det betyr at de skal gi råd til Mattilsynet om hva «folk flest» vil regne som godt nok dyrehold. Det er særlig viktig der det ikke finnes detaljert regelverk, først og fremst i saker om kjæledyr.

Hovedkontoret lager regelverk og behandler klager

På hovedkontoret har Seksjon for dyrevelferd ansvaret for det overordnede arbeidet med dyrevelferden. Seksjonen lager forslag til regelverk om dyrevelferd og veileder regionene i deres arbeid. Hovedkontoret

behandler også klager fra dyreholdere på vedtak som er fattet i regionene.

Tilsyn i dyrehold med størst risiko for dårlig dyrevelferd

For å utnytte ressursene best mulig er tilsynet mest mulig risikobasert. Det betyr at vi fører mest tilsyn der vi tror det er størst risiko for at dyr ikke har det bra, og at regelverket blir brutt. Bekymringsmeldingene gir viktig informasjon om dette. Vi gjennomfører også jevnlig landsdekkende eller regionale tilsynskampanjer, der vi fører tilsyn med et stort antall dyrehold etter et gitt tema. Eksempler er brannsikring i svinehold og velferd for kalv.

Utvikler tilsynet for å oppdage brudd på regelverket

Mattilsynet ønsker å oppdage tidlig dyr som lider på grunn av vanskjøtsel. Vi jobber derfor med å utvikle bedre kriterier

for risikobasert tilsyn. En del tilsyn blir utført som korte besøk for å sjekke noen få krav og få et inntrykk av dyreholdet. Dyrevernemndene kan bli sendt ut for å avdekke dyrehold der Mattilsynet må ta en grundigere kontroll. Vi følger opp bekymringsmeldinger fra publikum, og vi bruker registreringer fra slakteriene når de tyder på dårlige forhold der dyrene kommer fra. Vi har dialog med praktiserende veterinærer og andre som har kontakt med dyreholdene. Og vi bruker vår lokalkunnskap om dyreholdene, og om driftsformer som kan gi økt risiko for dårlig dyrevelferd.

“ Du kan finne mer om Mattilsynets arbeid med dyrevelferd på våre nettsider www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/ ”

HVA GJØR MATTILSYNET HVIS NOEN BRYTER DYREVELFERDSLOVEN?

Mattilsynets oppgave er å få dyreholderen til å følge reglene, slik at dyrene har det bra.

Reglene for hold av dyr står i lov om dyrevelferd (dyrevelferdsloven) og i forskriftene under denne loven. Dyrevelferdsloven gir Mattilsynet myndighet til å håndheve regelverket for dyrevelferd. Mattilsynet må følge reglene i forvaltningsloven og ivareta hensynet til dyreholderens rettsikkerhet.

Mattilsynets rolle

Mattilsynet har flere reaksjonsformer for å få dyreholderen til å følge regelverket. Reaksjonsformen skal stå i forhold til hvor alvorlig regelverksbruddet er. Ved helt bagatellmessig overtredelser kan vi nøye oss med å fortelle dyreholderen hva som står i regelverket, og at han har plikt til å følge reglene.

Vedtak når dyreholderen må rette opp feil

Når vi krever at dyreholderen skal endre noe ved dyreholdet sitt, må vi fatte et formelt vedtak. Dette kalles ofte et pålegg. Vi sender vanligvis først et varsel om hva vi har tenkt å gi pålegg om, og gir dyreholderen en frist for å uttale seg. Hvis det er viktig for dyrenes velferd, kan vi pålegge dyreholderen å rette opp forholdene umiddelbart uten et skriftlig forhåndsvarsel.

Vedtaket må ha hjemmel i lov. Det betyr at vi ikke kan kreve at dyreholderen skal gjøre noe som han ikke har plikt til etter dyrevelferdsloven og forskriftene.

Dyreholderen kan klage på vedtaket. Regionen der vedtaket er fattet, kan oppheve eller endre vedtaket hvis de finner grunn til det. Ellers blir klagen sendt til hovedkontoret for videre behandling. Vedtaket fra hovedkontoret er endelig.

Opptrappende virkemiddelbruk

I de fleste tilfeller blir påleggene fra Mattilsynet fulgt. I motsatt fall benytter vi såkalt opptrappende virkemiddelbruk for å oppnå at regelverket etterleves. Dette betyr at vi fatter nye vedtak med strengere virkemidler.

Vi kan ilegge tvangsmulkt, oftest i form av en dagmulkt dyreholderen må betale til pålegget er fulgt opp. Vi kan ta dyr i midlertidig forvaring eller sørge for at de får forsvarlig stell på eierens regning. Vi kan avlive dyr hvis det er best for dyret, eller eieren ikke går med på omplassering eller salg. Vi kan også avvikle dyreholdet. I alvorlige tilfelle kan vi gi forbud mot å ha dyr eller forbud mot å drive med bestemte aktiviteter med dyr. Dette er ingen straff for noe man har gjort, men skal beskytte dyr mot å bli påført lidelse i fremtiden. Overtredelsesgebyr er en sanksjon vi kan bruke ved uaktsomt eller forsettlig brudd på dyrevelferdsloven. Hvis regelbruddet er svært alvorlig, anmelder vi dyreholderen til politiet. Da behandles saken videre av politiet og rettsapparatet, og Mattilsynets rolle er å gi informasjon til etterforskerne og å vitne i retten. Det er etablert dyrekrim-prosjekter (dyrepoliti) i to regioner, Midt og Sør og Vest. Målet er kunnskapsutvikling og bedre håndtering av alvorlige dyrevernsaker.

“ Du kan lese mer om Mattilsynets reaksjonsformer her: http://www.mattilsynet.no/dyr_og_dyrehold/dyrevelferd/mattilsynets_reaksjonsformer_og_virkemidler_ved_brudd_paa_dyrevelferdsloven.2533 ”

RESULTATER AV TILSYN MED DYREVELFERD I 2016

SAMMENDRAG OG KOMMENTARER TIL NOE AV DE VIKTIGSTE FUNNENE

I denne rapporten presenterer vi resultatene fra Mattilsynets tilsyn med dyrevelferden i dyrehold i 2016. Selv om ganske mange dyreholdere ikke overholder alle kravene i regelverket, finner vi få saker der dyr er påført alvorlig lidelse.

Fra og med januar til og med desember 2016 gjennomførte Mattilsynet tilsyn med dyrevelferden i 9439 dyrehold. Det ble oppdaget brudd på regelverket i 35 % av disse dyreholdene.

Alvorlig vanskjøtsel av dyr ble oppdaget i 42 dyrehold (0,44 %). Selv om hvert tilfelle er ett for mye, mener vi tallet er lavt sett opp mot det totale antallet dyrehold.

Mattilsynet har ulike virkemidler som vi bruker når dyreholdere ikke sørger for

at dyrene har det bra. Ved små brudd på regelverket er det ofte tilstrekkelig at Mattilsynets inspektører gir veiledning for å få dyreholderen til å ta vare på dyrene sine på en god nok måte, men som regel fatter de vedtak med en frist til å oppfylle pålegget. Ved mer alvorlige lovbrudd har vi ulike virkemidler for å verne dyr mot mer lidelse, og få dyreholderen til å følge regelverket. Aktuelle virkemidler kan være midlertidig forvaring av dyr, tvangsmulkt, aktivitetsnekt, overtredelsesgebyr og politianmeldelse.

Mattilsynet fikk 9381 bekymringsmeldinger om dyrevelferd fra publikum i 2016.

Tallene i rapporten gir et øyeblikksbilde over situasjonen i den delen av norsk dyrehold som Mattilsynet ut fra risikovurderinger eller andre hensyn har valgt å føre tilsyn

i, men gjelder ikke for gjennomsnittet av alle dyrehold. Rapporten dekker ikke tilsyn med andre aktiviteter med dyr, f.eks. dyretransporter og slakterier. Tilsyn med fiskevelferd er ikke med i denne rapporten.

Vi rapporterer funn fra våre tilsyn fordi vi vil sette søkelys på dyrevelferden, øke kunnskapen og bidra til at dyr i Norge får det stadig bedre. Dette er andre året vi gir ut tertialrapporter og en årsrapport. Det er en for kort tidshorisont til at vi kan trekke noen konklusjoner om utviklingen basert på funnene. Men en regelmessig sammenstilling av tallene for våre inspeksjoner, funn og tiltak vil etter hvert kunne gi et godt bilde av dyrevelferden i Norge og hvordan den utvikler seg.

HVORDAN LESE TALLENE I RAPPORTEN

Rapporten er basert på de tallene som er lagt inn i vår database når vi henter ut oversiktene. Tilsyn, funn og tiltak som ikke er ferdig registrert på det tidspunktet, kommer ikke med.

Mattilsynet rapporterer også i andre sammenhenger, for eksempel til ESA/EU. I slike rapporter ligger det andre utvalgsriterier til grunn. Dette betyr i praksis at tallene som presenteres i ulike sammenhenger, ikke er direkte sammenlignbare. Hvis man ønsker å se på tall over tid for å fange opp tendenser og endringer, må tallene man sammenligner, stamme fra samme type rapportering.

Det er også viktig å være klar over at Mattilsynet i stor grad gjør en risikovurdering når vi velger ut hvilke dyrehold vi skal føre tilsyn med. Slike vurderinger blir gjort på grunnlag av både bekymringsmeldinger fra publikum og vår egen kunnskap og erfaring med dyreholdene. Dette betyr at vi besøker dyrehold med stor risiko for regelbrudd oftere enn dyrehold med liten risiko. Tallene i rapporten viser et bilde fra tilsynet med de dyreholdene vi har plukket ut. Resultatene av tilsynene er derfor i de fleste tilfelle representative for de mest risikoutsatte dyreholdene, men ikke for gjennomsnittet av alle dyrehold i Norge.

Mattilsynets arbeid er mangfoldig, og begrepsbruken er ikke alltid selvforklarende. En del av tallene i denne rapporten er derfor utdypet med en veiledning som det er svært viktig å lese for å unngå feiltolkning av tallene.

Tallene i rapporten baserer seg på data fra våre inspektører som er ute på tilsyn. Inspektørene legger inn sine registreringer i vårt elektroniske saksbehandlingssystem, og rapportene gir oversikt over det som til enhver tid er registrert i systemet. Det kan gå noe tid fra et tilsyn er gjennomført til alt er ferdig registrert i systemet. Funn og tiltak som ikke er registrert den datoen rapporten tas ut, kommer ikke med for den aktuelle perioden, og tallene vi presenterer gir derfor ikke en 100 prosent nøyaktig oversikt over tilsyn og resultater for året som gikk.

Vi arbeider for at registreringene skal være mest mulig oppdatert, og årsrapportene vil uansett kunne vise utviklingen over tid på en god måte.

ANTALL DYREHOLD

I rapporten har noen dyrearter egne kolonner i tabellene, mens andre kolonner inneholder flere dyrearter eller typer dyrehold.

Kolonne «Andre dyrehold» inkluderer blant annet følgende:

Esel, lama, alpakka, viltoppdrett, dyrepensjonat, forsøksdyrstasjoner, fremvisninger av dyr, dyrebutikker

For dyrehold som er meldepliktige til Mattilsynet, vil tallene være ganske presise. Det er for eksempel plikt til å melde fra til Mattilsynet for de fleste typer produksjonsdyr. For dyrehold som det ikke er plikt til å melde fra om til Mattilsynet, inneholder rapporten kun tall for de dyreholdene som er registrert i vårt system fordi vi har ført tilsyn der eller hatt annen kontakt med dyreholdet. Dette gjelder blant annet kjæledyr, hobbyfjørfe og en del hestehold.

Kolonnen «Alle dyrehold» viser hvor mange dyrehold som er registrert i vårt system, mens kolonnene markert med bestemte dyrearter viser hvor mange dyrehold som har hver art. Antall tilsynsbesøk er større enn antall dyrehold. Det betyr at noen dyrehold har fått mer enn ett tilsynsbesøk.

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
67483	19452	168	181	6624	15667	1595	21093	2819	16427	4808	635	6249

Fordi ett dyrehold kan bestå av flere arter, vil summen av hver kolonne være større enn tallet i kolonnen for «Alle dyrehold».

ANTALL TILSYN

Antall dyrehold det er ført tilsyn i

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
10521	3250	97	52	955	943	42	2241	278	3244	777	32	422

Alle våre tilsyn med dyr har et element av dyrevelferd i seg, fordi vi alltid vil oppdage alvorlige dyrevelferdsproblemer selv om vi i utgangspunktet besøker dyreholdet av andre grunner.

Under følger oversikt over hvor mange av dyreholdene der dyrevelferd var formålet med tilsynet, enten alene eller sammen med andre formål.

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
9439	2790	94	51	900	872	41	2062	263	3047	729	28	254
89,7 %	85,8 %	96,9 %	98,1 %	94,2 %	92,5 %	97,6 %	92,0 %	94,6 %	93,9 %	93,8 %	87,5 %	60,2 %

Antall tilsynsbesøk i dyrehold totalt

Tallene for tilsynsbesøk vil ofte være større enn tallene for antall dyrehold det er ført tilsyn i. Dette skyldes at man har vært mer enn én gang på inspeksjon i ett eller flere dyrehold.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
3605	118	54	1052	1115	54	2599	307	4253	921	39	528

Tilsynene som er fremstilt i tabellen under, er tilsynsbesøk der dyrevelferd var formålet. Her kan du også se hvor stor andel dette utgjør av alle tilsynsbesøkene i dyreholdene.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
3030	115	53	971	1028	53	2337	281	3874	848	35	298
84,0 %	97,5 %	98,1 %	92,3 %	92,2 %	98,1 %	89,9 %	91,5 %	91,1 %	92,1 %	89,7 %	56,4 %

I tillegg til «vanlige inspeksjoner» gjennomfører Mattilsynet en rekke andre typer tilsyn i dyrehold, herunder revisjoner, utstedelse av eksportattester (stort sett hest) og prøveuttak. Tilsyn som kun inkluderer prøveuttak eller utstedelse av eksportattester, er av praktiske grunner ikke inkludert i denne rapporten.

Varslet og uvarslet tilsynt

Et varslet tilsyn er et tilsynsbesøk der dyreholderen på forhånd er gjort oppmerksom på at det vil bli utført tilsyn i dyreholdet. Dette kan f.eks. være for å sikre at det er noen til stede i dyreholdet når vi kommer. Varslingen kan skje fra flere dager til noen timer før tilsynet gjennomføres.

Et uvarslet tilsyn er et tilsynsbesøk der tilsynet har kommet uanmeldt, fordi Mattilsynet ønsker å inspisere uten at dyreholderen får mulighet til å forberede seg. Mattilsynet definerer et tilsyn som uvarslet dersom vi har varslet mindre enn en halv time før vi ankommer dyreholdet. Her kan du se hvor stor andel de uvarslede tilsynene utgjorde av alle tilsynene.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
81,6 %	66,1 %	56,6 %	17,4 %	66,8 %	79,2 %	37,2 %	38,4 %	53,0 %	28,4 %	17,1 %	14,8 %

Mattilsynet har som mål å gjennomføre så mange som mulig av våre tilsyn med dyrevelferd uten varsling.

RESULTATER AV TILSYN

På våre tilsyn ser vi etter om dyreholderne overholder kravene i regelverket. Inspektørene har en liste med kravpunkter som kontrolleres, og registrerer om hvert enkelt av dem er oppfylt eller ikke. Funnene oppgis med betegnelsene «ok», «ikke tilfredsstillende» og «alvorlig vanskjøtsel av dyr».

Antall saker der det ikke er funnet avvik fra dyrevelferdsregelverket

Antall saker der alle kravpunkter i tilsynet er angitt som «ok»

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
1982	86	35	732	533	20	1340	201	2115	515	32	187

Antall saker der det er funnet avvik fra regelverket

Antall saker der ett eller flere kravpunkt er angitt som «Ikke tilfredsstillende»

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
904	29	18	212	429	29	907	75	1586	314	3	48

Merk at tallene for «ikke tilfredsstillende» ikke sier noe om hvilke bestemmelser det er registrert brudd på, eller hvor alvorlig bruddene var.

Antall saker der det er registrert alvorlig vanskjøtsel av dyr

Forhold som kommer inn under denne kategorien, er tilfeller der flere dyr er døde eller må avlives på grunn av manglende føring, vanntilgang og stell. I 2016 registrerte vi alvorlig vanskjøtsel i totalt 42 dyrehold. Sakene fordeler seg på ulike dyrearter som vist i tabellen under.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
19	0	0	2	7	0	18	0	17	9	0	0

VIRKEMIDDELBRUK

Mattilsynet har ulike former for virkemidler som vi benytter i vår oppfølging overfor dyreholdere som bryter regelverket. Vi deler virkemidlene inn i ulike grupper, herunder veiledning og påpeking av plikt, vedtak og politianmeldelse.

Antall saker der Mattilsynet har påpekt dyreholders plikter

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
320	8	10	95	139	8	302	24	509	87	2	17

Antall saker der det er fattet vedtak om at dyreholderen må gjennomføre tiltak for å rette opp i forholdet

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
476	17	9	124	306	24	685	58	1144	185	1	32

Tabellen under viser i hvor mange av sakene fra tabellen over det ble fattet vedtak uten forhåndsvarsel (hastevedtak). Dette er en indikasjon på at Mattilsynet har funnet forholdet så alvorlig at det er nødvendig å gjøre tiltak straks.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
116	8	2	23	57	5	146	12	176	39	1	9
24,4 %	47,1 %	22,2 %	18,5 %	18,6 %	20,8 %	21,3 %	20,7 %	15,4 %	21,1 %	100 %	28,1 %

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om avliving

Dyreholderen pålegges å avlive dyr innen en gitt frist.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
11	4	1	7	4	0	9	0	9	9	0	1

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om selv utført avlivingen

Dette kan for eksempel være saker der dyreholderen nekter å gjennomføre pålegg fra Mattilsynet om at dyr skal avlives. I slike tilfeller må Mattilsynet selv sørge for at dyrene avlives.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
45	0	0	2	3	0	10	1	2	0	0	0

Antall dyrehold der det er fattet vedtak om at dyreholderen må avvikle dyrehold

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
59	33	0	1	2	8	0	15	0	9	4	0	1

Fordi ett dyrehold kan bestå av flere arter, kan summen av hver kolonne være større enn tallet i kolonne for «Alle dyrehold».

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om midlertidig forvaring av dyr

I disse sakene tar Mattilsynet ansvar for dyrene og sørger for at de tas vare på av andre fram til det er vurdert hva som skal skje med dyrene videre.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
99	0	0	0	5	0	3	0	0	1	0	0

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om omplassering av dyr

Disse sakene er i hovedsak oppfølging av vedtak om midlertidig forvaring.

Omplassering av dyrene er ett av flere mulige resultater i disse sakene. Omplassering betinger at dyreeieren samtykker i dette.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om tilbakeføring av dyr

Dette vedtas dersom Mattilsynet vurderer at det er forsvarlig å gi dyr som er tatt i midlertidig forvaring, tilbake til dyreholderen.

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
25	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om avliving av dyr i midlertidig forvaring

Dette vedtas når dyrene ikke kan føres tilbake til dyreholdet, men eieren ikke tillater omplassering

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
19	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3

Antall dyrehold der Mattilsynet har fattet vedtak om overtredelsesgebyr

Overtredelsesgebyr kan brukes hvis dyreholderen har brutt regelverket uaktsomt eller med vilje. Fordi ett dyrehold kan bestå av flere arter, kan summen av hver kolonne være større enn tallet i kolonnen for «Alle dyrehold».

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
47	9	1	0	3	3	0	12	2	15	7	0	1

Antall saker der Mattilsynet har fattet vedtak om tvangsmulkt

Mattilsynet kan bestemme at dyreholderen må betale en mulkt dersom et avvik ikke blir rettet innen en frist Mattilsynet gir. Dersom dyreholderen retter avviket, slipper han å betale mulkten.

Tabellen under viser antall saker med vedtak om løpende tvangsmulkt:

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
13	0	0	5	22	3	38	4	63	6	0	3

Tabellen under viser antall saker med vedtak om engangs tvangsmulkt:

Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Antall dyrehold der Mattilsynet har anmeldt dyreholder til politiet

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
32	15	2	0	2	2	0	5	0	9	3	0	4

Vi minner om at fordi ett dyrehold kan bestå av flere arter, kan summen av hver kolonne være større enn tallet i kolonnen for «Alle dyrehold».

Antall dyrehold der Mattilsynet har fattet vedtak om forbud mot aktiviteter etter dyrevelferdsloven § 33

Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
27	13	1	0	2	3	0	3	0	10	4	0	2

Vi minner om at fordi ett dyrehold kan bestå av flere arter, kan summen av hver kolonne være større enn tallet i kolonnen for «Alle dyrehold».

BEKYMRINGSMELDINGER

Totalt mottok Mattilsynet 9381 bekymringsmeldinger om dyrevelferd i 2016

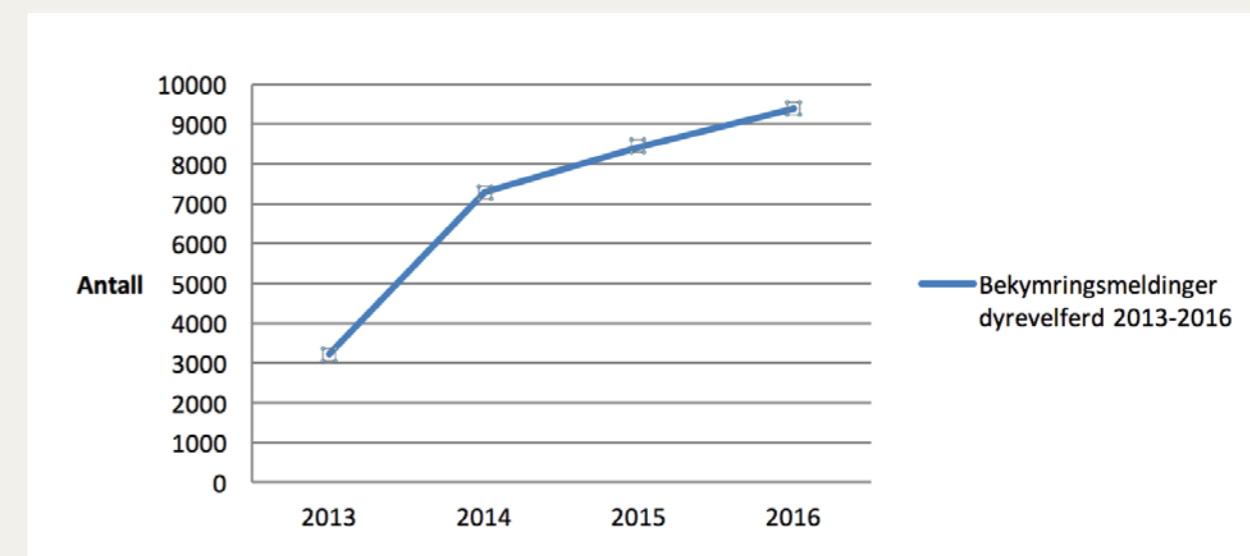
Dette utgjør 69,2 % av alle bekymringsmeldinger Mattilsynet mottok fra publikum dette året.

På mattilsynet.no kan publikum legge inn bekymringsmelding. Melderer kan velge å være anonym. Alle bekymringsmeldinger blir vurdert, og eventuelt fulgt opp med inspeksjon. Vi ønsker at flest mulig skal melde fra hvis de har en mistanke om at dyr lider.

Oppfølging av bekymringsmeldinger

		Andel
Under behandling / ny	616	7 %
Behandlet		
Sendt videre til inspeksjon	3678	39 %
Sendt videre til saksbehandling	391	4 %
Avviste saker		
Finner ikke eier / virksomhet / mangelfulle opplysninger i meldingen	575	6 %
Gjelder ikke MTs forvaltningsområde	270	3 %
Dublett – sak pågår	1901	20 %
Saken er vurdert uten inspeksjon – ingen videre oppfølging nå	1950	21 %

BEKYMRINGSMELDINGER DYREVELFERD 2013 - 2016

Flest bekymringsmeldinger om kjæledyr

De fleste bekymringsmeldingene som Mattilsynet mottar handler om kjæledyr, men vi mottar også mange meldinger om hest og produksjonsdyr. De mest ressurskrevende kjæledyrsakene er vanligvis store hunde- eller kattehold. Vi har hatt flere oppdrett av miniatyrhund der det har vært dårlig tilgang på areal, ukritisk avl og eier ikke har hatt kapasitet til å følge opp hver enkelt hund. Det tar tid og krefter å få slike hundehold inn i akseptable rammer. I tillegg har vi hatt noen store kattehold, der eier ikke klarer eller vil ha kontroll på avlen. Rusmisbrukere, og andre psykisk ustabile dyreeiere, er vanskelige å forholde seg til fordi deres omsorgsevne ofte varierer med dagsformen. Det er krevende å forutse utviklingen i slike dyrehold. Mattilsynet har ført tilsyn med dyrevelferd i mange kjæledyrhold. Tilsynene har ført til både veiledning, påpekning av plikt, vedtak med pålegg, midlertidig forvaring, overtredelsesgebyr, avliving av enkelt dyr og forbud mot aktiviteter.

STRENGERE STRAFFER FOR ALVORLIG KRIMINALITET MOT DYR

I 2016 ble det avsagt dommer i «Lucas-saken og «Jøa-saken» i Høyesterett. Det er første gang dyrevelferd er behandlet i Høyesterett etter dyrevelferdsloven fra 2010, og straffene for dyrekriminalitet er blitt betydelig skjerpet.

AV JURIST ELLEN HESTENES OG JURIST BAARD BIRKELAND

Dette er to viktige saker som gjelder straffnivået for alvorlig kriminalitet mot dyr. Mattilsynet er fornøyd med at Høyesterett har behandlet to alvorlige dyrekrimssaker som dreier seg om både kjæledyr og produksjonsdyr.

Vi er på vei, men lovens strengeste straff bør brukes

Det er fremdeles et stort handlingsrom innenfor lovens ramme for straff. Mindre enn 2/3 av strafferammen er så langt benyttet. Selv om det ikke var en bevisst handling å påføre dyr lidelse i «Jøa»-saken, kan vi vanskelig for å se for oss situasjoner der så mange dyr kan bli påført større lidelser enn i denne saken. Vi spør oss derfor i hvilke tilfeller skal lovens maksimale strafferamme på 3 år brukes? Vi oppfatter at Høyesterett mener at den høyeste straffen bør brukes hvis en dyreholder aktivt og bevisst påfører dyr lidelse, som for eksempel tortur.

Dommene vil uansett bli nyttige verktøy i de fleste straffesakene som gjelder dyrevelferd i årene som kommer. Sammen med de andre tiltakene som er gjennomført både i Mattilsynet og i politiet mener vi at samfunnet er på vei til å håndtere kriminalitet mot dyr på en bedre måte enn tidligere.

Mattilsynet mener at tydelige reaksjoner med strengere straffer mot dyrekriminalitet vil forebygge at dyr må lide.

Skerpet straff kan forebygge at dyr må lide
Mattilsynet har i lang tid påpekt at straffene tingrettene har idømt for kriminalitet mot dyr har vært for lave. De strafferammene som loven gir har ikke vært brukt. Straffene skal gjenspeile hvordan samfunnet ser på den kriminaliteten som er begått. Holdningen til hvordan vi holder og behandler dyr har endret seg de senere årene. Vi mener at domstolen ikke har vært helt i takt med samfunnsutviklingen når det gjelder dyrevelferd.

Vi mener at straff viser at samfunnet ser alvorlig på at noen enten bevisst bryter regelverket, eller lar være å utføre handlinger for å unngå at dyr lider. Straff vil kunne ha en forebyggende effekt, og hindre at dyr lider. Samtidig skal terskelen for å be om hjelp når man får praktiske, økonomiske eller helsemessige problemer, være lav. Dyretragedier kan unngås ved at folk ber om hjelp før det er for sent.

To år gamle Lucas ble funnet druknet i en innsjø bundet til et betongrør. Foto: Heidi Kjørvik/privat.

Mattilsynets inspektører fant 92 døde storfe inne i driftsbygningen på gården. Foto: Mattilsynet

«Lucas-saken» - eieren druknet hunden

«Lucas»-dommen ble avsagt 8. februar 2016. Eieren hadde avlivet hunden Lucas ved å binde den fast til et betongrør og kaste den utenfor en bro slik at den druknet. Høyesterett utmålte straffen til 120 dager i fengsel for handlingen, men reduserte straffen til 90 dager etter fradrag for tilståelse. Dommen er vesentlig strengere sammenlignet med Høyesteretts praksis etter dyrevernloven som gjaldt fra 1974.

Det ble lagt vekt på at handlingen skapte både smerte og alvorlig frykt hos hunden, men at lidelsen heldigvis var kortvarig. Avlivingen var både forsettlig og overlatt. Det ble tillagt en viss vekt at eieren, selv om han burde visst bedre, trodde dette var en human måte å avlive hunden på.

Påtalemyndigheten hadde nedlagt påstand om 10 måneders fengsel. Høyesterett oppfattet dette som «vesentlig for strengt», og at dette ikke ville stå i forhold til et realistisk straffnivå for store dyretragedier.

«Jøa-saken» - 92 storfe sultet ihjel

Den 9. november 2016 avsa Høyesterett dom i «Jøa»-saken, der 92 storfe sultet ihjel over en periode på to måneder, fordi de ikke fikk mat eller vann. Aktor mente 2 år og 6 måneders fengsel var riktig straff. Straffen for handlingen ble satt til ett år og ti måneder, og etter tilståelsesfradrag på to måneder ble den endelige straffen ett år og åtte måneder.

Høyesterett viste blant annet til forarbeidene til dyrevelferdsloven, der personlige problemer skal tillegges begrenset vekt ved utmåling av straff. Dyreholderen hadde en rekke handlingsalternativer som gjorde at dyretragedien kunne vært unngått. Dyreholderen hadde imidlertid ikke et ønske om å påføre dyrene lidelser.

Høyesterett skriver også at «Allmennpreventive hensyn tilsier at det reageres strengt på denne type overtredelser. Straffenivået kan dessuten bidra til å høyne dyrs status og vil gjennom dette kunne ha en holdningsskapende effekt.»

MATTILSYNET HAR JOBBET MÅLRETTET FOR SKJERPEDE STRAFFER

Mattilsynet er svært opptatt av at domstolene skal idømme riktige straffer for alvorlige brudd på dyrevelferdsloven.

AV JURIST ELLEN HESTENES OG JURIST BAARD BIRKELAND

Vi har arbeidet over lang tid for å få alvorlige dyrekriminalitetssaker opp for Høyesterett for å få fastslått hva som er riktig straff. Vi ønsket at Høyesterett skulle fastsette et riktig straffnivå fordi dommer fra landets øverste domstol vil bidra til at tingrettene også skjerper straffene. I påstandene fra påtalemyndighetene har det tidligere vært få tegn på et ønske om strengere straffer. Rettsapparatet har hengt igjen i gammel rettspraksis med et lavt straffnivå i tingrettene.

Mattilsynet har jobbet målrettet for å få justert straffnivået i samsvar med forarbeidene til en tidligere lovendring fra 2001, da maksimalstraffen for alvorlig dyrevelferds kriminalitet ble økt til tre år for grove lovbrudd. Forarbeidene til loven fra 2010 påpekte at domstolene hadde vært tilbakeholdne med å idømme strenge straffer, og at de ikke brukte den strafferammen som allerede lå i loven. Siden strafferammen ikke ble brukt, ble den ikke utvidet i den nye loven.

Tettere samarbeid mellom Mattilsynet og politiet

Mattilsynet tok i 2013 initiativ overfor Politidirektoratet (POD) for å få til et tettere samarbeid mellom politiet og Mattilsynet i dyrekrimssaker. Våren 2014 gikk POD ut med føringer om dette i brev til alle politidistrikter. Videre at kriminalitet mot dyr skulle analyseres og vurderes i politiets planprosesser. Samtidig ble ansvaret for oppfølging av sakene lokalt lagt til miljøkoordinator i det enkelte politidistrikt. Politiet og Mattilsynet arrangerte sammen en felles fagdag. Initiativet bidro til at kriminalitet mot dyr ble tema i Politihøgskolens videreutdanning for erfarne etterforskere og politiadvokater

innen miljøkriminalitet. Mattilsynets jurister anbefalte pensum og bidro i undervisningen.

Politisk støtte til samarbeid mot dyrekriminalitet (dyrepoliti)

Politikerne våre er opptatt av at kriminalitet mot dyr blir tatt alvorlig. Landbruks- og matdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet etablerte en arbeidsgruppe, der Mattilsynet og politiet var med. Gruppen kom med forslag til ulike tiltak som skulle styrke innsatsen mot dyrekrim. Ett av disse var at det ble opprettet et eget pilotprosjekt i Trøndelag om mer effektiv samhandling og kompetansedeling mellom politi og Mattilsynet i alvorlige dyrekrimssaker (dyrepoliti). I 2016 ble det startet et tilsvarende prosjekt i Rogaland. Mattilsynet har store forventninger til utviklingen av dette samarbeidet og til at de erfaringene som gjøres i prosjektene etter hvert kan benyttes nasjonalt.

ØKOKRIM har fått det overordnede ansvaret for påtalemyndigheten i dyrekrimssaker. Mattilsynet berømmer engasjementet hos ØKOKRIM, og den faglige dyktigheten de har opparbeidet i dyrekrimssaker. De har også bidratt til kompetansebygging i politiet på dette feltet. ØKOKRIMs innsats har vært helt nødvendig for å få de riktige sakene lagt fram for Høyesterett på en god måte.

Dommene er viktige fordi straffene var strengere enn tidligere praksis fra Høyesterett. Dommene gir signaler til tingrettene og lagmannsrettene om hvordan ulike momenter skal vektlegges, og hvordan straffen skal utmåles i tilsvarende saker. Strengere straffer viser at samfunnet reagerer når dyr blir utsatt for kriminalitet.

I samarbeid med Dyrebeskyttelsen Norge, Norsk Huskattforening og Smådyrpraktiserende veterinærers forening gjennomførte Mattilsynet en informasjonskampanje rettet mot katteiere i april-mai. Vi ville bevisstgjøre katteiere om deres ansvar for å unngå hjemløse katter. De skal sørge for at deres egen katt ikke kommer bort, eller får uønskede kattunger. Hovedbudskapet i kampanjen var at det beste du som eier en katt kan gjøre, er å få ID-merket og kastret katten din hos veterinær.

EKSTRA INNSATS FOR Å REDUSERE ANTALLET HJEMLØSE KATTER

Bortkomne katter som ingen tar hånd om, er et stort problem over hele landet. Katter formerer seg ganske raskt, og vi får kolonier av hjemløse katter som ingen tar ansvar for. Sult, kulde og sykdommer gjør at kattene ofte lider. Dette er ikke akseptabel dyrevelferd, og Mattilsynet har gjort en ekstra innsats i 2016 for å få ned antallet hjemløse katter, og også skape en debatt om kattens egenverdi.

Misforstått snillhet skaper katterkolonier

Det er mange hjemløse katter som lider fordi de sult, fryser eller er syke etter å ha kommet bort fra eieren sin eller blitt født uten et hjem. Noen mennesker ønsker å være snille med disse kattene og legger ut mat til dem. Det kan tiltrekke seg flere katter, og matmoren eller matfaren mister til slutt kontrollen over alle kattene. Vi har flere eksempler på katterkolonier som har bestått av mellom 20 og 130 katter. Mattilsynet må flere ganger i året gripe inn og avlive katter som lider i slike kolonier fordi de er underernærte og syke. De er ofte sky og redd mennesker, og det kan være vanskelig å omplassere dem fordi de har vært hjemløse over lang tid.

Hjemløs katt med brukne tenner.
Foto: Dyrebeskyttelsen Norge

Katter har en egenverdi

En måte å unngå hjemløse katter er å skape en bedre holdning til kattens egenverdi. Det er ikke så uvanlig at folk reiser fra katten sin når de skal på ferie, og faktisk enkelte også når de flytter. Det er brudd på dyrevelferdsloven å forlate katten sin uten at å ha fått andre til å ta seg av den. Man kan spørre seg om det er på grunn av mangel på kunnskap om kattens behov, eller fordi man ikke bryr seg om hvorvidt katten har det bra eller ikke. Katter er levende vesener, med behov for mat, omsorg, trygghet og mulighet for å bevege seg.

Hjemløs katt med hardt skadet øye.
Foto: Dyrebeskyttelsen Norge

Kampanje om å kastre og ID-merke katter

I samarbeid med Dyrebeskyttelsen Norge, Norsk Huskattforening og Smådyrpraktiserende veterinærers forening gjennomførte Mattilsynet en informasjonskampanje rettet mot katteiere i april-mai. Vi ville bevisstgjøre katteiere om deres ansvar for å unngå hjemløse katter. De skal sørge for at deres egen katt ikke kommer bort, eller får uønskede kattunger. Hovedbudskapet i kampanjen var at det beste du som eier en katt kan gjøre, er å få ID-merket og kastret katten din hos veterinær.

Mattilsynet har et svært godt samarbeid med dyrevernerorganisasjoner som omplasserer katter som er egnet til det. Mange er ikke klar over at når du starter med å legge ut mat, kommer du fort i en situasjon der du har et ansvar som dyreholder for kattene du mater. Ut fra dyrevelferdsloven har du da en del plikter for å ivareta kattens velferd. Du har skapt et avhengighetsforhold og kan ikke bare slutte å mate kattene når det ikke passer deg lenger. Du kan også risikere å lokke til deg katter som egentlig har et hjem, slik at de kommer bort fra eieren sin.

DYRENE'S DAG

MATTILSYNETS ÅRLIGE SEMINAR OM DYREVELFERD

Mattilsynet arrangerer hvert år et åpent seminar på Litteraturhuset i Oslo i tilknytning til Dyrenes dag, som er 4. oktober. Hensikten med disse seminarene er å skape en folkelig, offentlig debatt med andre aktører innen dyrevelferdsarbeidet, som politikere, dyrevernerorganisasjoner, dyreeiere, organisasjoner, forskere og myndighetene.

TEMAET I 2016 VAR HJEMLØSE KATTER – HVEM HAR ANSVARET?

Vi inviterte en ekspert på katters atferd fra NMBU, Dyrebeskyttelsen Norge, Stavanger kommune, en engasjert katteier, NOAH for dyrs rettigheter og to iderike studenter til å belyse og diskutere problemet. Aslak Bonde var konferansier og debattleder.

STOR INTERESSE FOR SEMINARET

Wergelandsalen på Litteraturhuset var full av engasjerte representanter for dyrevernerorganisasjoner, veterinærer, forvaltning og privatpersoner. I tillegg ble seminaret streamet. Seminaret fikk god dekning i de største riksmidlene.

VEDLEGG:

TABELL MED RESULTATER FRA TILSYN I DYREHOLD 2016

	Alle dyrehold	Kjæledyr	Mink	Rev	Fjørfe	Hest	Kanin	Sau	Geit	Storfe	Svin	Tamrein	Andre dyrehold
Antall dyrehold	67483	19452	168	181	6624	15667	1595	21093	2819	16427	4808	635	6249
Antall tilsynsbesøk		3605	118	54	1052	1115	54	2599	307	4253	921	39	528
Tilsyn dyrevelferd		3030	115	53	971	1028	53	2337	281	3874	848	35	298
Varslet tilsyn dyrevelferd		559	39	23	802	341	11	1467	173	1819	606	29	138
Uvarslet tilsynsbesøk dyrevelferd		2471	76	30	169	687	42	870	108	2055	241	6	44
Dyrehold det er ført tilsyn i	10521	3250	97	52	955	943	42	2241	278	3244	777	32	422
Dyrehold ført dyrevelferdstilsyn i	9439	2790	94	51	900	872	41	2062	263	3047	729	28	254
Saker uten brudd på dyrevelferdsloven	6512	1982	86	35	732	533	20	1340	201	2115	515	32	187
Saker med brudd på dyrevelferdsloven	3299	904	29	18	212	429	29	907	75	1586	314	3	48
Saker med alvorlig vanskjøtsel av dyr	42	19	0	0	2	7	0	18	0	17	9	0	0
Saker der MT har påpekt dyreeiers plikter		320	8	10	95	139	8	302	24	509	87	2	17
Varsler der dyreeier må rette opp forholdet		528	17	11	189	356	25	751	63	1374	215	0	42
Vedtak om at dyreeier må rette opp forholdet		476	17	9	124	306	24	685	58	1144	185	1	32
Hastevedtak uvarslet		116	8	2	23	57	5	146	12	176	39	1	9
Dyrehold som må avvikle holdet av en art	59	33	0	1	2	8	0	15	0	9	4	0	1
Vedtak om avliving		11	4	1	7	4	0	9	0	9	9	0	1
Saker med vedtak og utført avliving		45	0	0	2	3	0	10	1	2	0	0	0
Saker med vedtak om midlertidig forvaring		99	0	0	0	5	0	3	0	0	1	0	0
Vedtak om omplassering av dyr		7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Omplassering etter midlertidig forvaring		2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Tilbakeføring av dyr		25	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0
Tilbakeføring etter midlertidig forvaring		7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Dyr i forvaring avlivet		19	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3
Løpende tvangsmulkt		13	0	0	5	22	3	38	4	63	6	0	3
Engangs tvangsmulkt		1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Politianmeldt dyreeier	32	15	2	0	2	2	0	5	0	9	3	0	4
Forbud mot aktivitet	27	13	1	0	2	3	0	3	0	10	4	0	2
Overtredelsesgebyr	47	9	1	0	3	3	0	12	2	15	7	0	1

“ Du kan varsle oss på www.mattilsynet.no
hvis du vet om dyr som lider. ”